

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa, cu prețuri foarte moderate.

Abonamente și insertiuni se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

„CURENTUL NOU“

VII.

„OPORTUNISM“, „ACOMODARE“.

»Oportunismul« și »acomodarea« sunt cuvinte puțin agreate publicului nostru intransigent și tocmai imputarea de »oportunism« și »acomodare« ce se face noului curent, este, la aparință, mai justificată. De fapt lucrul nu stă așa, pentru-că nici jertfirea punctului prim de program, nici intrarea în activitate, nici proiectele de reorganizare a partidului, nu sunt efluxul unui »oportunism« ori a unei tendințe de »acomodare« în înțelesul rău al cuvântului, câtă vreme contrastele între noi și contrari, sunt astăzi atât de acute, încât ori-cât de oportuniști am fi, — până când stăm pe basă națională, oportunismul nostru este, în ochii adversarilor egal cu intransigența.

Înțelegând însă sub »oportunism« tendința națională de a face, între împrejurările date, cu forțele disponibile și ținând cont de faptele împlinite, pe cari tu nu le poți schimba, de a face, zic, tot ce se poate face pentru promovarea intereselor naționale, în acest înțeles suntem și trebuie să fim oportuniști. Pentru-că nu poate fi consult, a închide ochii și a te preface că nu vezi faptele împlinite, pe care neputându-le schimba, nu-ți rămâne alta decât să îți cont de ele în operațiunile tale viitoare.

Situațiunea partidului nostru național, după ordonanțele lui Hieronimi, e analogă cu a omului pe care dușmanul seu l'a aruncat, cu scop de a-l nimici, într'o apă afundă. Oare ce va face omul nostru? Va protesta în contra nelegiurii și va aștepta până când contrarul va binevoi a-l trage de mână eară el pe uscat, sau se va... acomoda situațiunii în care a fost aruncat, și se va forța să-și scape vieța nisuiindu-se a înota spre uscat?

Dar' dl Alexandru Mocsonyi cu pretensiunea sa de »restitutio in integrum« ne recomandă tocmai contrarul, adică ne sfătuește ca noi să nu înotăm, să nu ne acomodăm ticăloaselor împregiurări în care ne vedem aruncați, pentru-că noi numai de fapt suntem în apă, »de iure« suntem... pe uscat, și guvernul unguresc este dator a restitui ordinea de drept, trăgându-ne el însuși eară pe uscat! Pân'atunci nu te »acomoda« nenorocirii tale, nu înota Române, ci înghite la apă până te îneci, căci atunci apoi, de nu te va readuce contrarul pe uscat, și așa te va arunca apa la mal!

Stând astfel lucrurile nu putem urma sfatul dlui Alexandru Mocsonyi nici în această privință, din

simpul motiv, că noi nu voim să abzicem de facto de viața și existența partidului, presupunând chiar aceea, că ținând la existența *faptică*, am renunța »de iure« la »dreptul« de existență. Existența *de iure* când ea *de facto* nu există, este o simplă ficțiune, în fapt este egală cu *neexistența*. Existența *faptică* poate să ajungă a fi recunoscută și *de iure*, până când ficțiunea nu poate deveni nici când realitate!

În cele premerse am expus, pe scurt, părerile mele referitor la noul curent și la obiecțiunile ce ni-le face dl Dr. Alexandru Mocsonyi, care incontestabil este un bărbat cu erudițiune clasică și cu cunoștințe teoretice vaste, dar' pe lângă poziția sa socială excepțională, tocmai aceasta îl împedecă într'u a judeca real situațiunea noastră politică, pentru-că viața și lupta pentru existență își are filosofia sa proprie, care nu ți-o poți însuși, decât *sbatându-te și svircolindu-te însuși*, filosofie, care își bate joc de toate teoriile filosofilor și de toate scriptele învățaților.

De aci se poate explica faptul netăgăduit, pentru ce nu a putut și nu poate o personalitate de talia dlui Al. Mocsonyi, să exerchezze o influență decizătoare asupra vieții noastre politice, ci a fost și, probabil, a fi și în viitor, mărginit la tragicul rol de Casandra.

Ce privește pornirile așa numitului curent nou, viitorul apropiat va da cel mai categoric răspuns, că într'u cât acelea au fost efluxul strident al situațiunii deplorabile în care am ajuns și într'u cât ele au fost sau nu potrivite pentru clarificarea acestei situațiuni. Eu unul aștept cu conștiință liniștită dezvoltarea ulterioară a constelațiunii noastre politice, pentru-că am firma convingere, că numai *binele* a fost intenționat de noi, și că numai dragostea pentru cauză ne-a condus în lucrarea noastră, și apoi se nu uităm, că în magnis et voluisse sat est!

DR. AUREL VLAD

Slavii în Balcani.

Prin familia principelui Nichita al micului Muntenegru, Slavismul în Balcani câștigă mult și idealul rusesc în Balcani se întărește! Având Nichita fete frumoase, rarități de frumsețe, a ajuns prin ele în strînsă înrudire cu două curți mari europene, cu cea rusească și cea italiană, [o fiică a lui e azi Regina Italiei], ear' acum fiul seu Mirco, ia în căsătorie pe o fiică a familiei Constantinovici din Sârbia, familie aproape înrudită cu familia regală sârbească, și cum regele Alexandru, luându-și de nevastă pe veduva Draga, care n'are copii, poate muri fără moștenitori, Mirco Muntenegreanul are nedejde a urca tronul sârbesc în urma acestei căsătorii, ear' cum casa lor e așa de credincioasă Rusiei, influința rusă în Balcani ar câștiga foarte mult prin aceasta.

WILHELM II.

— la Deva!

Cum? Nu știți că Wilhelm al II-lea, împăratul Germaniei, cel care a ținut în Pesta vestita vorbire de mărire la adresa Ungurilor, a fost săptămîna trecută de nou în mijlocul lor? Fapt! De astă-dată însă nu la Pesta, ci la Deva, și nu în persoană, ci lăsând să se pogoare asupra Ungurilor numai Duhul seu în chip de... Grigore Tocilescu!

Intr'adevăr, visita fraților noștri din România la Deva, cu cât mai mult te gîndești asupra ei, cu atât mai stranie îți apare! Să anunță că vin în excursie de studiu archeologic, și când colo lasă după sine aproape numai impresia unei excursiuni politice, stîngăci arangeată, și nefericit reușită! Voesc să vadă, cu scop de studiu, muzeul archeologic din Deva, cetatea, Mintia, Hunedoara, Hațegul, Grădiștea (fosta Sarmisegetusa), strimtoarele dela Petroșeni-Surduc, și toate în 3 zile, când 3 zile abia-ți ajung să fugi dela un loc la altul și când, pentru un »studiu«, doar' în fiecare loc, ori cel puțin la muzeu, ai fi avut de stat 2—3 zile.

Din felul cum a decurs excursiunea, nouă ne-a rămas impresia, că studiul a fost aci lucru de-a doua mână, și pondul principal s'a pus pe — banchete și discursuri politice, pline de zimbete dulci, cochete, Ungurilor!

Sosind Joi sara (în sept. trec.), Vineri au cercetat repede muzeul archeologic, școala reală, vechea Curie, cetatea, și apoi s'au prezentat în vizită la vicișpanul, ear' după aceasta la banchet.

Aci apoi se începe derailarea întregii întreprinderi. Mai jos publicăm în traducere raportul foii »Hunyadvármegye«, ca se nu ni-să poată zice, că doar' vre-un raportor de-al nostru prea înfocat ne-a informat exagerat. Ce s'a întemplat? Dl Tégylás, directorul muzeului archeologic, a ridicat întâiul toast, ungurește, în care a vorbit de lucruri potrivite cu natura excursiei și a convenirii, de archeologie, de însemnătatea ei, de folosul ei educativ. N'a făcut politică în vorbirea sa, deci nici n'a provocat prin ea un răspuns în care să se facă politică.

Se școala însă dl Tocilescu, și par'că Impăratul Wilhelm al Germaniei s'a sculat în Pesta, așa scoate din istorie chiar și ce n'a fost, pentru a preamări nu știința archeologică ce găsește la Deva, ci — *națiunea ungurească*, ca națiunea »glorioasă«, eroică, care a fost prin vremuri »Soldatul lui Christos«, față de care *națiunea română de peste Carpați* »e

recunoscătoare«, și-i cere »să-i tindă mâna peste Carpați« pentru a se sprigini împrumutat în împlinirea misiunii lor culturale; și ca să gidile cât mai dulce urechile patrioților unguri, amintește special despre *discursul faimos al lui Wilhelm II. la Pesta*, discursul exaltat și neserios, care i-a amețit pe Unguri până a decide să-l tipărească în cărțile lor de școală populară!

Nimic mai nepotrivit și mai fără de tact, nu s'ar fi putut săvârși din partea dlui Tocilescu, ca acest discurs pușcat! Și chiar în acest timp, când noi Românii de sub stăpînire ungurească, tocmai acum vedem întinzându-ni-se de către guvernul maghiar tot mai aproape ghițul maghiarisării, prin maghiarisarea școalelor noastre! Constatăm că Ungurii înșiși nu au dat mult pe pocloanele dlui Tocilescu căci nu s'a ridicat nimeni să-i răspundă discursului... Totul ce au făcut a fost, că, spre sară, la Mintia, în grădina grofului Kuun Geza, furiosul șovinist și prim-vicepreședinte al fabricii de maghiarisare zisă »Kulturgylet«, — l'au rugat să mai spună odată și aici ce a spus la Deva, ca să audă și groful care nu invrednicise pe excursioniști a le veni în cale nici a merge la banchetul lor, — și dl Tocilescu s'a repetat îndată!

Câtă lipsă de tact! Când dl Tocilescu a făcut așa ostentativ provocare la discursul împăratului Wilhelm, pe care nemaghiarii dela noi toți, în frunte cu Sașii și Germanii, l'au supus la cea mai aspră critică, numindu-l în tot chipul pe împăratul german, — d-sa a isbit în toate inimile noastre, a naționalităților ce ne-am revoltat de acel discurs!

Și-apoi ce sens are să vorbești că »națiunea română de peste Carpați, e recunoscătoare națiunii maghiare trăitoare dincoace de Carpați...? Nu cumva vrei să spui că numai dincolo de Carpați există națiune română, ear' dincoace la Carpați începe îndată națiunea maghiară?, sau doar' că cea de dincolo e cuminte și recunoscătoare, și numai partea de dincoace e ingrătă? De ce un Tocilescu nu se ferește de astfel de vorbe cu două înțelesuri?

A fost tare greșit că dl Tocilescu nu s'a mărginit a vorbi numai de știința ce-l privea, ba nici chiar provocat să nu fi voit a politisa!

Exoticul banchet.

Iată cum descrie »Hunyadvármegye« banchetul la care dl Tocilescu a ținut discursul seu a la Wilhelm II:

»Dup'amiaz a avut loc prînz comun de 70 tîcămuri, în grădina hotelului »La crucea albă«.

»Gavriil Tégylás, directorul muzeului, a salutat pe oaspeți și îndeosebi pe dl Grigore Tocilescu, conducătorul învățat al societății. A declarat că le face o deosebită bucurie, că această societate de învățați vine să ne cunoască (Ungurilor) cultura, iubirea noastră de știință, și acea însuflețire, pe care ni-o extragem din reminiscențele pentru cunoașterea aceluia trecut și pentru eternizarea gloriei străbune, cum și pentru plantarea din generațiune în generațiune a virtuților patriotice«.

(Precum vedem dl Tégylás a vorbit rezervat, moderat și potrivit momentului, fără a luneca pe panta politică, ci numai ca bărbat de știință și profesor archeolog.)

»Frumoasa și cuprinzătoare vorbire, a tîlmăcit-o pe românește Aug. Nicoară.

»După liniștirea aplauselor și »éljen«-urilor cari nu se mai sfîrșeau (— și oaspeții strigau ungurește »eljen!« —) s'a ridicat Gr. Tocilescu, această fală a națiunii române, și făcînd să strălucească toate frumsețile limbei române, într'un toast bogat în amintiri istorice, a preamărit acea luptă eroică, pe care Maghiarii au dus-o sute de ani pentru triumfarea virtuților creștine, așadar' pentru credința lor, pentru libertatea lor și pentru civilizația națiunilor apusene!

[Sărace națiuni apusene! De nu erau Ungurii dlui Tocilescu să vă apere civilizația, azi ați fi toate... »por és homuk vokmuk!«...]

»Amintește, că în istoria civilizațiunii, și poporul român ocupă o pagină două, că fiecare popor țese la pînză istoriei, și că Românii și Maghiarii au luptat prin veacuri pentru apărarea virtuților religiunii creștine, în vreme-ce sub scutul lor alte națiuni s'au bucurat de binefacerile păcii, (Englezii, Francezii, Nemții, nu?)

»Citează apoi vorbirea Impăratului Germaniei la Pesta, care a avut rîsunet în toată lumea, în care a scos în relief, că Maghiarii a fost veacuri de-a-rîndul »Soldatul lui Christos!«

»Națiunea română de dincolo de Carpați — zice dl Tocilescu — este recunoscătoare glorioasei națiuni maghiare trăitoare dincoace de Carpați, pentru acel scut, cu care a apărato în luptele contra armiiilor păgâne!«

(Auzi Mihaii Viteazule și tu Ștefane cel mare! Nu voi ați oprit cu peptul vostru potopul păgân de a înainta în sus, ci Ungurii au scutit neamul vostru contra păgînatății! Și voi generali austriaci, la ce naiba mai vorbiți că voi ați alungat pe păgîni din Pesta unde își înfipesară semiluna, când voiau să vă iee și împărăteasca voastră cetate, — nu auziți că Ungurii au fost apărătorii și ai noștri și ai voștri și ai Europei întregi!...)

»Și acum — urmează învățatul român — când binecuvîntata luptă a păcii, chiamă atât națiunea maghiară cât și cea română, la lupte în alte direcțiuni (în prima linie la maghiarisare, care fiind luptă a pacii, e deci »binecuvîntată«...), — acum să deie mîna peste Carpați pentru împlinirea misiunii lor culturale!«.

(Guvernele ungurești, profesorii unguri, societatea lor întreagă, propovădoește pe față, că ei își țin de cea dintăiu misiune culturală a lor, în timpii aceștia până li favorizează pacea, maghiarisarea în ruptul capului, a nemaghiarilor din țară, — dl Tocilescu îi invită pe aceștia să-și ridice mîna peste Carpați, că națiunea română »de dincolo«, stă cu mîna întinsă să li-o prindă și să li-o strîngă cu frăție, — semn că bine vede împlinindu-și misiunea culturală națiunea »soră« de dincoace de Carpați, pe care atât de frumos o rogi să-ți întindă mîna!.)

Inchee apoi declarand, ca: »cu bucurie» au venit aicea pentru a-și spori cunoștințele științifice (și a face politică nechemată!), și să vor bucura, dacă cât mai curând vor avea »fericirea» de a se putea revansa de primirea cordială de care au fost împărtașiți!...

»După banchet la invitarea grofului Kuun Geza [vice-președintele Kulturregletului din Cluj!], a plecat societatea întreagă la Mintia...»

»Uină bogată era așternută în grădină pe sama oaspeților. Domnul casei a salutat pe reprezentanții distinși ai vieții științifice române, și pe învățatul conducător al societății, în un discurs de înalt nivel, ținut în limba franceză. Ștetan Grecean a mulțumit de buna primire și a salutat pe domnul și doamna vechiului castel.

»Ear' la dorința generală, Gr. Tocilescu a ținut de nou o însuflețită vorbire, în același spirit, în care i-a fost vorbirea dela banchetul dela amiază!»

Dela Deva.

— Două scrisori —

Peregrinagiul la Cebea.

DEVA, Iulie 1902.

»Populus Romanus... injuriae memor esse soles», și nota aceasta de caracter erezită și de noi Români, a o afirma în toată puterea sa, când loviți suntem și în cele mai ascunse sentimente.

»Vim vi repellere» nu e numai maximă de drept, ci e recerință de ordine etică, reclamată de conștiința eului nostru. De câte-ori vom fi loviți deci în modul temerar îndatinat de puternicii de azi, neînfricați avem a sări pentru a împotrivi aceeași forță loviturii îndurate.

»Aceste gândiri îmi trec prin minte, când îmi reamintesc insulta fără păreche, ce s'a făcut idealului nostru Iancu, prin care insultă s'a dat ca un cuțit în simțul istoric de venerațiune pentru memoria lui.

Nu se poate uita aceasta injurie! Și când vom povesti urmașilor nostri de marea lui A. Iancu, vom adauga totdeauna: aduceți-Vă aminte de cetezanța procurorului maghiar, care cu ușurătatea nebulului din Scriptură, care a zis că nu este Dumnezeu, a contestat idealitatea lui Iancu și l'a numit »căpetenie de bandiți!»

Va avea însă și răul acesta ceva bine. Prin insulta aceasta se va mări

și întări cultul lui Iancu. Dovadă ni-e entusiastul pelerinaj nou la Cebea, făcut în 3 Iulie n. a. c. de dnii Francisc Hosszu-Longin, G. Novacovici și Dr. Iustin Pop.

După ce s'a rostit și ultimul for justițiar în procesul tinerului Novacovici, a fost extradată istorica cunună la mâinile apărătorului Fr. Hosszu-Longin. Ce era mai natural, decât ca această cunună, trecută prin purgatorul de foc al justiției maghiare, să fie restituită la locul, de unde volnicia a răpit-o. Ideea a fost și pusă în faptă în mod demn. În 3 Iulie dimineața ne-am adunat la casa valorosului nostru fruntaș dl Hosszu-Longin o bună parte a inteligenței române de aici. Abilul apărător cu vintive mișcătoare predă cununa »scoasă din camera sculelor de hoți și criminali de rând», tinerului Novacovici, ca celui mai competent de a o avea și a o duce iarăși la destinul ei! Dl Novacovici mulțumește de energica apărare și preia cununa spre a o depune de nou pe mormântul eroului batjocorit.

Ne-am așezat în trăsuri, în cea din urmă dl Fr. Hosszu-Longin având de-a dreapta pe Novacovici, care ținea cu mândrie cununa recăștigată. Trecerea s'a făcut prin piața și stradele principale ale Devei, între privirile fixatoare a publicului maghiar. După o bună cale, trăsurile s'au oprit și celor doi din frunte s'a adaus și dl Dr. Iustin Pop și astfel trinitatea primilor peregrini a fost restabilită. Cei, cari ne-au însoțit, după un cordial adio s'au reținorți acasă, ear' noi mergeam înainte. Sub puternica stăpânire a memoriei eroului nostru dela Cebea, reamintindu-ne momente din viața lui, am parcurs lunga, dar' frumoasa cale. O pauză am făcut, când treceam pe lângă locul, unde 56 Români de ai lui Horia au fost decapitați fără nici o justiție. Opriți pe câte-va clipite, cu capetele descoperite și suflet adâncit le-am zis: Dormiți în pace!

La Brad era chiar tirg de săptămână. Mulțime de Români și străini ne priveau surprinși, în mersul moderat al trăsuri. Români cu mândrie, străinii cu uimire se uitau la cununa cu tricolorul român, pe care o mai văzuseră odată!

Am ajuns la cimitir. Cu capetele descoperite ne-am apropiat de mormântul eroului iubit. Cu adâncă pietate am rostit un »Tatăl nostru», am depus apoi s'a așezat cununa scumpă pe cruce, am presărat mormântul cu rami de brazi și flori, și ca prețioase suvenirii ne-am luat

țerină de pe mormânt și scoară din falnicul monument al vremii, Goronul lui Horia, care pare că ne vorbea și simbolisa de trăiniciea Românilor. Am mai reprivit odată cununa: stătea fixă, ear' tricolorul național falfăia a triumf. Mângăiași în adâncul sufletului de a fi implinit o înaltă datorință, voiam să ne reintoarcem, când în cale ne iasă un brav țeran și cu instantanee isbucnire a rostit cuvintele semnificative: »Să-i sece mâinile celuiia, care va mai lua cununa aceea!» »Așa s'e fie!» strigarăm și înduioșați și mai mult și ne-am reținorți la Brad.

Aici curând ne-am văzut încunjuți de mai mulți membri ai inteligenței române, cu care împreună am luat prânzul și am petrecut câte-va ore însuflețite. Ne-am despărțit în fine întăriți în sentimente și cu propusul firm, ca dezvoltarea cultului lui Iancu să o ridicăm la puterea de precept național.

Excursionistii din Țară.

DEVA, Iulie 1902.

Pe când cei trei peregrini împlineau la mormântul lui Iancu actul de înaltă pietate națională, în aceeași zi sara a sosit la Deva ceata lugubră a celor 30 excursioniști din România, având în frunte pe dnii Gr. G. Tocilescu, I. G. Lahovary și St. Greceanu.

Știți ce a fost scopul acestor călătorii? Astempărarea setei de »știință istorică».

Și știți, unde au aflat setoșii cerbi isvorul rēcoritor de această știință? La societatea istorică și arheologică din comitatul Hunedoarei, o societate falsificatoare a istoriei noastre și de același cras șovinism, ca celelalte instituții maghiare și care are de căpetenie pe vice-presidentialul Soc. »Emke», bine cunoscuta întreprindere de maghiarisare.

Relevând această perversitate între sete și isvor, ușor vom putea stabili, care a fost câștigul istoric a triștilor excursioniști. Dar' mai adaugem, că a lipsit chiar și posibilitatea fizică, ca neastempărării istorici să-și poată aduna oareși careva activ de cunoștințe. Fii lui Clio n'au avut un plan de acasă, marș-routta lor au stabilit-o în mod tendențios bineprimitorii lor, și istoricii nostri, în același timp și diplomați plini de politeță, cu obe-

diența unor marionete au lăsat să fie purtați din loc în loc, nelipsind nici chiar închinarea pe la icoane d'al de cum e subprefectul comitatului, om, pe care musa istoriei nu l'a sărutat în frunte, ba conștiu de sine, nici chiar el n'are pretenții de a o supera cu încercări. Astfel operetta istorică, care, durerere, își are și urmările sale grave, — a devenit completă.

Și cei dela societ. istorică maghiară au știut întocmi programa și timpul astfel, ca oaspeții lor să nu aibă timp de adâncire și regândire asupra clasicului lor trecut, pe care îl resuscitau monumentele arheologice, ori chiar la Români de azi, urme vii ale acelei clasicism, căci doar' nu adăparea cu știință a celor sosiți era scopul lor ascuns, altele erau reseravațiile lor tainice.

Și au reușit maghiarii bine cu aceste scopuri ascunse, în contul prestigiului excursioniștilor și a demnității naționale a întregii Români. Faptul crud, că bărbați din regat ca dl Tocilescu, Lahovary și Greceanu, cel cu povoaara lor 80 ani, luând la mijloc chiar și tineri și 3 d-șoare universitare, nu și-au pregetat a alerga la o fântână falsă de știință, e destulă reușita pentru maghiari. Trist e însă, că acest triumf al lor e și mai perfect, ridicându-l la acest succes mai ales dl Tocilescu cu vorbirile sale excesive, cari au poentat în apoteosarea proverbialei ospitalități maghiare și proclamarea înfrățirii pe terenul istoric: »unde nu avem dușmani, ci numai frați și aici dăm mâna cu drag».

Abia va fi avut însă titlu dl Tocilescu de a face apogeul ospitalității maghiare cu atâta stăruință, după primirea dela gară, și după gălăgia de incuarterare. Numai dsa a dormit în pat maghiar și aceasta prin tendință și fraudă, căci vorba era să-și aibă locuința la ospitala casă a dlui Fr. Hosszu-Longin. Cea mai mare parte a excursioniștilor a fost plasată la familia române, singurul rol, ce ni-a revenit din călătoria oaspeților din regat, și aceasta pentru-ca maghiarii să se scape de incuarterare, ce i-ar fi molestat. Restul a dormit la hotel, pe puna proprie. Tot pe

punga proprie a fost și banchetul dat în 4 a l. c. în onoarea lor, dela care a lipsit însă primarul orașului și alte notabilități locale, dar' mai ales a lipsit presidentialul soc. Gróf Kun, care trebuia să aibă politeța de a le veni în cale și a banchetului împreună, când cei veniți aveau în frunte pe presidentialul soc. istorice din București.

Ce l'a încântat deci pe dl Tocilescu în ospitalitatea maghiară? Trebuie să presupunem, că dl Tocilescu a plecat de acasă cu ideea de a face elogii acestei ospitalități, și Ungurilor peste tot!

Și sunt oare motive de înfrățire macar pe teren istoric? Sfințe Doamne, cum poate vorbi așa bărbatul, căruia i-s'a stabilit reputația de savant istoric și arheologic? Căci întreb, unde oare e mai mare contrarietatea între noi și Unguri, decât chiar pe terenul istoric, și care e știința, care numai în direcția națională se poate desvolta, dacă nu istoria?

Și aici recădem de nou în bănuiala, că dl Tocilescu a pachetat de acasă cu sine ideea de înfrățire, în conta mai bune sale convingeri.

Și aici residă punctul grav și amărăciunea noastră, când ne vedem aserviți și sacrificați unei politice nefaste de »captatio benevolentiae», ce pare a fi inaugurat dincolo de Carpați, și tinde a se infiltra și în sufletele altcum simțitoare a tinerilor universitari, căci ce alt rost a avut venirea acestora în excursiune chiar acum în preajma Congresului studențesc internațional, plănuț pe Septemvrie la Budapesta?

Clio a noastră va fi avut momente de grea încercare sub durata acestei excursiuni. Ne rămâne și nouă o tristă amintire această voiajare pe contul demnității naționale, și în amărăciunea inimilor noastre, abia putem socoti ca o rază de mângăiere, că pasul greșit al excursioniștilor e în flagrant contrast cu sentimentul public al adevăraților frați bineștiutori din regat, dela cari sperăm că își vor primi rēspłata. Aceasta o referim mai mult la căpeteniile grupei excursioniste, căci cu multă mângăiere remarcăm faptul, că mai mulți dintre tinerii universitari voiau să se

FOIȚA

Politică.

— »Fericit ești?... Mă iubești tu?...»
— »Marea dragostei întreagă
»O simțesc svicnind în pieptu-mi,
cum te am atât de dragă!

»Fericit?... Intreg norocul
dorurilor împlinite
»Îl simțesc virgin, puternic,
ca și 'n sfințele clipite,
»Când întăiu ț-am zis: iubită!...
Mai aduci-ți tu aminte,
»Când tu n'ai răspuns nimica,
dară c'un sărut ferbinte
»Mi te-ai dat cu totul mie?...
Azi e chiar aniversaral
»Chiar ca azi erau salcămii
înfloriți, și primăvara
»Era doamnă peste fire...
primăvara și iubirea!...
»Mai aduci-ți tu aminte,
mai resimți tu fericirea
»Negrăit de dulci clipe,
când te-am întreat: o spune,
»Fericită ești acuma
vecinic dulcea mea minune?!
»Și tu mi-ai răspuns: un dor am,
unul singur... să ne ție
»Primăvara și iubirea,
cât o lungă vecinicie!
»Spune, știi?... — Ea 'nchide ochii
și de-atât noroc stă mută...
Ear' deasupra lor, pe-o creangă,
două paseri se sărută.

Vēntu 'ncepe, să șoptească
prin salcāmi o doină veche,
El o stringe 'nct de mână,
cum li spune ea 'n ureche:
»Și ții mai aduci aminte...
ți-am mai dat o sărutare...
»Ș'am fugit apoi rizēndu-ți:
Prinde-mē!... și pe cărare
»Cum m'ai prins... Chiar, uite, colo 'n
tufe de rose pline
»M'am sbătut, rupēndu-mi haina?...
— »Ah! Chiar asta-i de pe tine,
»O cunosc... aici e... uite-o!...
Chiar se vede cusătural!
— »Da?... O vezi?... Și ea șireată
ride și-i întinde gura
Și-i împrejmuește gătul
blānd cu brațele-amēndouē:
— »Bun ce-mi ești tu bărbăte!...
'Șa-i că-mi faci o haină nouă?!

Victor Bontescu.

Mă Cimise!

Mă Cimise, dragu meu,
Vreare-ași fi io 'n locu teu
Numa-o vară, numa una!

Numa-atunși io aş avea
Parcea mea ca parcea tea.

Tu iești drac împelițat
Cum nu-i altu prin Bănat
Fece fiin'că tuși într'una!

Fece'n umbra sălșilor
Cam în ștuda măișșilor.

Mă Cimise fāt frumos,
Fāt frumos și dragostos
Iești viclean pă vreme caldă,

Cu răcoare și cu pești
Fecele mi lie momești.

Mă Cimise io ce șciu
Cum ce mișci ca-arjintu viu
Cind s'arunc' fecelie 'n scaldă

Tu tricnești, iele tricnesc
Și cu cinle să iubesc.

Pină'n Sebeș tuși-lie
Pă rind tece mindriile,
Nu ții greu d'atita mēre?!
Dar tu nu ce becejești!
Tuși și tuji! Lotru mai iești!

Dă la Sebeș la Lugoj
Ce dāsmierz dā ochi frumoș,
Tuși la fece cum să șiere!

Cum ce-o făcut Dumnezău
Baș așa dā nātărău?

Din Lugoj dacă ce duși.
Pină'n Cimisoara tuși
Și la Panciova, ștregare,

Ce porniești îmbătrînțit
Cătră Dunăre-ostāniț

Dunărea ca un potop
Mi ce 'nghice ca p'un strop
Ș'apoi ce 'neacă ș'n mare!

D'ași trăi ca cinle, mă:
N'ași cricni; înneșie-mă!

V. Vlad Delamarina.

Poveste.

— Doamne, dā vēnt vremii să
treacă mai iute, fă-mi anii zile și zilele
clipe...

— Doamne, pune vremii stavilă și
domolește-i sborul, fă-mi clipele zile și
din zile ani...

Atunci a hotărīt Dumnezeu să facă
o încercare.

— Uite ce m'am gândit eu, Petre.
Știi că pe pământ oamenii sunt vecinic
nemulțumiți de vieța lor. Primesc
fel de tet de cereri care mă pun și
pe mine în încurcătură; adinioarea chiar
pe când unii mă rugau să gonesc vre-
mea mai iute, auzeam pe alții cari stă-
ruiau s'o țin în frtu, s'o fac să treacă
pentru ei cât mai încet. Ca să-i împă-
cām, hai să le dām la toți același ve-
leat, și să-l hotărīm să fie — după-cum
își socotesc ei vremea — de o mie de
ani, împărțiti în luni, zile și ceasuri, pe
care tot omul să fie stăpan a și le
administra cum li va plăcea...

Petre nu înțelegea. Deschise ochii
mari, și se uită curios.

— Vēd că nu pricepi.

Și Dumnezeu zimbă. Iși viri apoi
māna în s'n și scoase o carte.

— Eată, zise Dumnezeu, aici sunt
atâtea file, câte zile înt'o mie de ani.
Pe fiecare filă sunt 24 de despărțituri
— ceasurile: ele se desprind singure,
ca frunzele toamna, și cad una câte
una, din ceas în ceas. Nici o putere
pe lume nu va împedeca sau zăbovi
cāderea lor. Dar' fiecare om va putea
să rupă din vieța lui ori câte ceasuri,
zile sau ani va voi, dintr'odată; și ca
să aibă de unde — li dau o mie de ani...

— Dar' atunci, Doamne, un copil
va putea îmbătrāni într'o clipă...

— Nu, Petre, m'am gândit la asta;
nu e nimeni volnic de cât dela 18 ani
în sus să-și gonească vacul...

Și în timp ce Dumnezeu vorbea,
foile calendarului se rupeau iute și se
risipeau ca de-o vijelie, căci veacurile
noastre sunt clipe în cer.

— Știu ce vrei să-mi spui... c'or
să se înmulțească oamenii, do n'or să
mai încapă pe pământ. Nu purta grijă.
E loc davolna... niciodată n'or să fie
destui oameni ca să-l umple. Acum,
du-te Petre, nu pierde vremea, du-te
și li împacă.

Și s'a făcut așa cum a zis D-zeu.

*

Nu numai dușumelile temnițelor,

scape de sub încătușarea lor, să abandoneze recea ospitalitate, unii din ei au și comis contravențiunea de au făcut vizite la familiile fruntașe românești, unde deschizându-și sufletele, își revărsau bogat adevăratele sentimente, scăpați barem pe un moment de „diplomătenia“, ce plana asupra lor.

Acestor drăgălași disidenți li s'a dat din prețioasele suveniruri: țărână de pe mormântul lui Iancu, scoartă din gorunul lui Horia și frunze din cunună.

Inteligința noastră de aici s'a purtat demn, afară de câțiva inși, cari nu știu de ce, au luat parte la exotica banchet.

Mai remarcăm ecoul presei maghiare, provocat de călătoria excursioniștilor. Erau de prevăzut concluziunile, cari aveau a le face șovinistii noștri destul de isteți pentru a usa și exploata pe deplin nesocotita excursiune și mai ales excesivele vorbiri ale dlui Tocilescu. »Hunyadvármege« toaia din loc, constată, că dl Tocilescu a consfințit și recunoscut ideea de stat maghiar! Eată rodul voiajului diplomatic, din care stăpânitorii vor ști făuri nou argumente în contra noastră și nouă basă pentru măsuri restrictive!

In fine dați-mi voia să observ, dle redactor, că »Tribuna« din Sibiu n'a avut nici o vorbă pentru excursiunea celor din România, Noi eram satisfăcuți, dacă acestei chestii importante li sacrifica barem petecul de spaț, cât îl ocupă clișeu zilnic: »Pentru abonații din România.«

Tinel.

La Hunedoara.

La Hunedoara Ungurii au făcut totul, ca dl Tocilescu și soții sei să nu poată da față cu Românii de acolo.

Și mai caracteristic este însă faptul că Ungurii au împedecat în toată forma pe excursioniști de a visita în castelul regelui Matia Corvinul și galeria, unde mama Corvinilor se poate vedea în zugrăveala de pe perete, îmbrăcată în port românesc, cu broboadă pe cap și cu furca în brâu.

La Hațeg.

Ungurii din Hațeg au dat în onoarea excursioniștilor români un banchet, pe

casărmilor și spitalelor — dar casele și ulițele toate erau troenite de toi aibe smulse pe fugă din calendarele vieții. Era o adevărată furie de a părădii vremea cât mai iute... Setea de necunoscut, goana fără odihnă, după o clipă de fericire desăvârșită, golul în veci neumplut al inimii omeneste, himera, pururi neatinsă, care momește și fascinează de mii de ani gândurile noastre, zoreau mai mult ca ori când clipele vieții... »Mai iute, mai iute« acesta era strigătul tuturor.

O zână frumoasă în alb îmbrăcată zimbește, îi chiamă... și toți după dtnsa, cu brațele întinse, aleargă s'o prindă, — în urma lor fluturi întunecă zarea: sunt filele rupte din cartea vieții.

»Oprește-te zina în veci adorată, șasupra-ne pleacă-ți privirea ta blândă, și stavilă pune durerilor noastre!«

Dar' toți se înfioară când Ea se oprește... Pe frunte-i sărută cu buzele-i reci, li-adoarme durerea, — căci zina frumoasă și în veci adorată — e Moartea.

Toc, toc, toc — în poartă la raiu. — Am ostenit rupând la toi... În liniștea de pe pământ și în vremea risipită în vânt, îmi ved solia împlinită: Deschide-mi sfinte Petre. — Da cine ești? — Sunt nerăbdarea... Al. Vlahuță.

cheltuia orașului. Dintre Români a luat parte la banchet, dl Dr. Victor Bontescu.

Dl Tocilescu, toastând a zis între altele: »Pe acest teritor s'a luptat un popor mare și cult, poporul roman, cu unul mic, dar viteaz, cu cel dacic. Cultura a invins, și din amalgamul acestor două popoare s'a făcut un ceva, pe care d-voastră îl știți!... Să-mi dați cupa de aur a lui Decebal, să închin cu ea, că numai asta e vrednică de acele două popoare...«

Directorul Téglás a zis: »...Libertatea fără de păreche a științelor, libertatea ce domnește în Ungaria, a făcut cu puțință sârbările acestea.«

Advocatul român din Hațeg Dr. V. Bontescu a luat apoi cuvântul pentru a răspunde dlui Tocilescu. »Poporul nostru românesc, zise, este acel ceva, despre care a făcut amintire dl Tocilescu. Noi, Români, suntem urmașii celor două popoare amalgamate. Noi suntem mai competenți, ca ori și cine, a Vă răspunde de cupa de aur a lui Decebal. Nu v'e-o putem da, căci nu e la noi. V'am da altceva să închinați. V'am da sufletul nostru, dar' și pe acesta ni-l'au cuprins alții! Regret, că mă aflu în neputință a aduce laude dlui Tocilescu; regret, dar' trebuie s'o recunosc, că nu i-am cetit, și nu i-am putut ceti scrierile d-sale. Când eram copil de 10 ani, moșu-meu, G. Barițiu, mi-a predat două fascicule, zicându-mi:

»Na-le băiete, cetește-le, învață-le, dar' ascunde-le și pune-le bine, această carte e Istoria lui Tocilescu, și-i oprită la noi! Am ascuns cartea; când m'am făcut mai mare și am voit s'o ceteșc, n'am mai găsit-o. În urma »libertății« de științe, care, după D. Téglás, ar exista aici în Ungaria, istoria d-lui Tocilescu e oprită la noi...! Am învățat însă dintr'asta iubire de neam și să simt românește, căci din vorbele moșului despre cartea dlui Tocilescu, am putut să aflu ce conține, că conține sentiment național, istoria noastră a Românilor, a celui »ceva«. La noi sunt oprite acele cărți, din cari poți să înveți iubirea neamului tău și istoria lui. În urma »libertății« de științe« dela noi, opurile domniei tale, dle Tocilescu, sunt oprite aici!... Nu-ți pot aduce dar' elogiul, însă îți zic: Bine-ai venit!«

Studiu?

Zilele astea un Englez, George Macaulay-Trevelyan, face prin Ungaria, îndeosebi prin părțile locuite de naționalități, o călătorie de »studiu«, ci-că vrea să studieze chestia naționalităților în Ungaria. El călătorește însoțit de deputatul dietal Hollaky din Deva.

A fost Sâmbăta trecută și la Orăștie. A cercetat pe dnii Dr. I. Mihu, Dr. A. Vlad și Dr. A. Muntean, rugându-i prin interpret, să-i spună pe scurt părerile lor asupra chestiei naționale. Pe interpretul îl făcea tocmai un Ungur din loc, profesorul de religie Tankó, care știe englezește. Bietul Ungur era în o situație foarte strimtorată trebuind să-i traducă englezului câte-o declarație pipărată a celor întrebați. Englezul își făcea notițe, — pe care însă nu le poți controla că-s fidele sau nu.

O să se aleagă de toată treaba vre-o broșură nouă asupra chestiei naționale în Ungaria ori niște articli de ziar.

Nostim în toată treaba e, că »învățatul« englez nu știe decât englezește și franțuzește, și vine să facă studii printre Români, Slo-

vaci, Sârbi, etc., unde oameni cari să vorbească limbile cunoscute de el, sunt într'adevăr rarități. De ar vorbi macar limba germană, lucrul ar mai merge. Așa însă totul pare o comedie comandată poate de Unguri chiar.

Excursia Englezului ne e suspectă și pentru faptul, că Ungurii îl ridică în slavă, vorbesc despre el ca despre un învățat »cu renume universal« (ce ușor dau ei acest epitet, așa cum îl deteră și dlui Tocilescu...), deși marele învățat e un om tânăr de circa abia 30 de ani, și umblă condus de călăuz Ungur. Un studiu serios să face umblând omul fără însoțitor stabil din un neam interesat, și cunoscând limba poporului de care te interesezi, ori — cel puțin o limbă cunoscută la inteligența aceleia, — cum venea dl Weigand și Francesul Cramaussel să studieze pe Români, știind bine limba română.

NOUȚĂȚI

Sensație a făcut și face știrea că Regele Italiei, unul din cei 3 membri ai alianței triple, — va face în vara asta o vizită Țării Rusesc la Petersburg, capul alianței duple, și anume încungurând Viena.

Ca o potolire a acestei senzații, a ieșit apoi vestea, că Regele Italiei să va întâlni și cu monarhul nostru, care îi va ieși în cale la Cataro, și întrevederea va avea loc, poate, pe corăbii în largul mării.

Pentru adunarea convocată aici pe 7 Iulie n. în scop de a constitui Reuniunea de ajutorare a economilor la pagube în vite, s'a arătat un deosebit interes: din 25 de comune din jur au sosit preoți, învățători, proprietari. Unii au adus și câte 1—2 economi cu ei. Adunarea s'a ținut în biserică, sub președinția dlui Dr. Mihu, notar I. Branga, bărbați de încredere Dr. A. Vlad și Dr. R. Dobo. Preotul I. Moța a cetit proiectul de statute, la desbateră cărora însă s'au ivit mai multe nedumeriri la anumite chestii principale, și fiind toți de părere, că lucrul pe cât e de însemnat și folositor pentru popor, pe atât e de gingaș, că mai ales în cas de epidemie poți da de mari greutate, — s'a hotărât în principiu înființarea negreșită a Reuniunii, dar' s'a lăsat încă întreg obiectul spre studiere. Membrii prezenți din Orăștie au fost însărcinați a desbateră încă unele părți gingașe a Statutelor și apoi a convoca o nouă adunare, la care și cei din loc și cei externi, să vie apoi cu observările pregătite asupra părților grele ale afacerii.

Dl Dr. C. Diaconovici, prim-secretarul Asociațiunii, și-a prezentat demisia din post. Măne, Dum. în 13 Iulie n., s'e va pertracta în comitet. Probabil noua adunare generală va avea a-și alege alt secretar. De-ar fi mai cu noroc la alegere.

Traducere, nu glumă. Foaia »H. V.« din Deva dă în traducere știrea noastră din numărul trecut despre încununaerea de nou a mormântului lui Iancu. Intâia zicere o traduce astfel:

»Lazar Farkas ticălosul fisolgăbirău, a vătămat memoria eroului nostru Iancu...«

Tare i-au scripit ochii la perciunatul traducător, când în loc de Lazar Arpad, el a văzut Lazar Farkas, și în loc de procuror, fisolgăbirău! Trebuie că a tradus după banchetul arheologic...«

Foc a fost Mercuri spre Joi noaptea în Orăștie. A ars casa văduvei Henssel Berta, pe Prund. Pompierii orașului nici n'au știut nimica.

Monachul Miron. Asesorul consistorial Dr. Elie Cristea a fost, în 6 Iul. n., tuns întru călugăr la mănăstirea Hodoș-Bodrog, luând numele de Miron. Dee D-zău să fie de folos bisericii și în cinul monachal, și la trepte înalte ajungă.

Țăran acusat de »lesa-majestate«... Un muncitor sêrac din Orăștie, ar fi zis odată între alți lucrători, printre cari să afla și un ungur, că: »M. S. Impăratul n'a fost cuminte când a dat toate drepturile în mâinile Ungurilor... — și pentru asta s'a pornit contra omului proces de — lesa majestate, vătămarea maiestății împărătești.

Eroii buri Dewett, Botha și Delarey au plecat zilele astea, cu o corabie, la Londra. Vor fi curat impresurați de englezi, cari vor grăbi să vadă pe leii africani.

Explosie în Hunedoara. Marți la oarele 1 la ameazi a explodat cazanul cu gaz dela cuptorul-cel-nou dela fabrica de fer din Hunedoara abia acum terminat și care a costat peste 1¹/₂ milioane cor. Trei lucrători au fost omorâți, dintre care unul fù aruncat sus în aier.

Recensământul pe 1900. Eată datela despre Orăștie.

Hotarul: 7189 jug. cu 6934 locuitori (din cari 696 militari). După religie, 2815 gr.-or., 1040 ev., 1100 rom.-cat., 890 helvetici, 859 greco-catolici, 207 israeliți, 23 unitari. Case 1253.

Petreckeri. Corul bisericeii rom. și tinerimea din Dobra arangează pe ziua de 20 Iulie n. a. c. o producțiune teatrală și musicală împreună cu dans.

Tinerii coriști din Băița dau în 12 Iulie n. o reprezentație teatrală împreună cu dans.

Literatură

Bucuria literară de care am făcut pomenire în numărul trecut, ni-s'a împlinit îndoit în săptămâna aceasta. Am primit anume la redacțiune:

Poesiile lui Victor Vlad-Delamarina, un volumaș de 58 pagini, cuprinzând 21 poezii, din cari 17 scrise în felul de vorbire bănățenească de pe la Lugoj. Sunt poezii ce au fost apărute în foaia »Dreptatea« din Timișoara, și cari formează ceva absolut original în literatura română, redând foarte credincios jargonul particular bănățenească, în-cât din punct de vedere limbistic, sunt tot atâtea prețioase documente despre graiul viu al poporului din acele părți în zilele în care ele au fost scrise. Reproducem una în foia de azi »Mă Ci-mișe« în loc de »Măi Timișe«, drept model. Trebuie cetită așa precum vorbește poporul, înmuind anumite consonante, ba silabe întregi, zicând d. e. »cânie«, în loc de »câne« etc. Broșura are și unele litere anume procurate pentru a reda atari înmuieri, d. e. / tăiat cu o linioară peste mijloc, pe care s'e-l cetești ca un »H« sau »ly«.

Dar' poeziile lui Vlad Delamarina [pseudonim ales de autor pentru-că era în serviciul marinei române], sunt și ca fond, și ca formă artistică, deplin reușite! Chiar desbrăcându-le de haina lor particulară de graiu, ele rămân poezii reușite, pline de spirit.

Pagubă că talentatul poet a murit în etate de abia 25 ani, căci el negreșit să ridica la frumos nume în literatura română. Broșura de care vorbim, edată de Despărțământul de Lugoj al Asociațiunii, aduce în frunte fotografia lui frumoasă, care te înduioșează, că nu

mai trăește simpaticul militar și poet. Să poate procura la »Drapelul« în Lugoj, cu 30 bani exemplarul.

Tot acum am primit romanul: *Meteor* scris de talentatul tânăr Vasile C. Moldovan, din a cărui peană cetitorii »Libertății« au avut plăcere a gusta deja mișcătoarea navelă »Raze de lună« ear' în numărul trecut spiritualele poezii »Flori de ursici«, cari singure sunt deja măturie, că cetitorul și în romanul »Meteor« trebuie să găsească o lectură bună ca fond și ca observație, chiar și ca limbă. Îndeosebi ne e romanul »Meteor« dovadă că avem a face cu un talent real, dar' încă în formațiune, cu un bun spirit de observație, dar' încă nedisciplinat de-ajuns, întrucât icî-colea are figuri și asemănări evident exagerate, căutate. Fiecare pagină însă îți prezintă câte-o imagină frumoasă, o asemănare frumoasă, o întemplare duioasă, așa că iubitorul de frumoasă literatură, nu rămâne nemulțumit de cetirea istorioarei. Prin numele eroului »Armand« și prin spiritul melancolic, dureros, plângător al narațiunii, romanul acesta îți aduce aminte de »Poveste tristă« alui Marcel Prevost, dulcele autor francez.

Dl V. Moldovan făcea un lucru în interesul opului însuși, dacă îl dădea înainte de tipărire, unui bun limbist s'e-l revadă odată din punct de vedere al limbei, căci ar fi fost de ciselat icî-colea câte-un mic nodurel, ce nu te împedecă ce-i drept, dar' te jignește în cursul lin al plăcutei cetiri. Autorul care, repet, dă probă de un real talent literar, va face bine dacă va ceti prosa dulce și netedă alui Eminescu, Vlahuță, Odolescu, Delavrancea, Carageale, și mai ales Slavici, studiind frumoasele mlădieri ale limbei române găsite la acești distinși autori, mlădieri pe cari în viitoarele dsale opuri, s'e avem bucuria a le simți și la dsa, pe lângă fondul bine îngrijit.

Romanul costă 1 cor. Să poate căpeta dela Tip. »Poporul Român« Budapesta, VI. str. Vörösmarty 60/a.

Dorim autorului succese tot mai strălucite și stăruire pe terenul literar!

Prier.

Asociațiunea la Dobra.

Convocare.

Onorații membrii ai »Asociațiunii« de pe teritorul despărțământului Dobra, precum și binevoitorii și spriginitorii acestei instituțiuni, prin aceasta sunt invitați a participa la adunarea cercuală a acestui despărțământ, care s'e va ținea în Dobra, în școala gr.-or. la 7/20 Iulie a. c. la ore p. m. Obiectele: 1. Deschiderea adunării prin presidiu; 2. Raportul comitetului a] prin secretar; b] prin cassar; 3. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor; 4. Alegerea unei comisii pentru acvirare de membrii noi și încassarea taxelor dela membrii vechi; 5. Eventuale disertațiuni, ce se vor insinua conform §-lui 37 din statute; 6. Propuneri; 7. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală și 8. Inchiderea.

Pentru comitetul cercual al despărțământului Dobra al »Asociațiunii«.

Dobra, la 5 Iulie n. 1902.
Iosif Morariu, Lazar Vrațcu,
preș. desp. secr. desp.

Candidat de avocat.

În cancelaria subscriului un candidat de avocat cu praxă, pe lângă condițiuni favorabile, află aplicare începând dela 15 August anul curent.

Ofertele a- s'e adresa subscriului.

Hațeg, în 10 Iulie 1902.

Dr. Gavriil Suciu,
avocat.

FOILETON

PRIMĂVARĂ

E anul în copilărie,
Cu viorele 'n pălărie, —
Să ia de mână cu copii,
Și 'n veselie.
Intinde hora pe câmpii
Și profetește bucurii.

Dintr'alte țeri, cu dor ferbinte,
Vin lăutarii să le cânte, —
Bătrânul codru cu tacâm
Le stă 'naintea, —
Voios îi strânge toți la sîn
Că doar' d'acum nu-i mai străin.

De peste deal iubitul soare,
Venind cu fața zimbătoare,
Ca un copil cuprins de dor
In luncă sare, —
Să ia cu fluturii în sbor
Ș'alungă mieii pe ogor.

Atâta cânt și voie bună
In țară: Dealurile sună, —
Intreagă firea saltă 'n joc,
Ca o nebună!
Plugarii strînși ca la soroc,
Privesc hotarul cu noroc.

In stradă moșii însă, roată,
La ninsele lor capuri cată.
E primăvară, dar' pe noi
E iarna toată!
Așa e lumea pe la noi
Când toate's vechi și toate's noi.

Petru Turcu.

Visuri și povești de vânătoare.

— Din Munții-Apuseni. —

„Mai bine mort, decât
„leacuri din potică...”

Era o seară liniștită și răcoasă de Iunie. Luna, cu cerescul ei suris, se înălța măestos pe bolta cerului albastru, printre miile de stele, salutând frumseța naturii.

La ora 7, un servitor al prietinelui meu N. intră în odaie și îmi spune că afară mă așteaptă calul înșăuat gata. Li dăduri traista de vânat încărcată cu merinde pe trei zile, și luând fiinta pe umăr încălecau și pornii în galop după prietinelui care mersese înainte. L'am ajuns. Mergeam la vânătoare de gligani. Nu peste mult părăsirăm drumul de țară, și cotind la dreapta intrăm în munți pe o vale încântătoare. Mergeam tăcuți, fiecare cu fundat în gândurile sale.

Urcând încet la deal, admiram ceriul senin de-asupra noastră. Aerul atât era de curat, și de lin, și seninul atât de trezitor de fanta-

sie. Regiunea și tabloul măreț ce aveam înaintea ochilor ne făceau a crede că această grădină cerească, acest colț de țară, ba întreagă frumoasa țară a Ardealului, plină de frumseți ca cele dela noi, sunt menite de Dzeu păcii și fericirii.

Ar fi menite... Ar fi, dar' durere, nu sunt! »Pace și fericire!.. Ah, unde este patria noastră?.. Unde aveți o patrie mai frumoasă ca aceasta, de vă așezați acolo și nu la noi?! Ah! Asupra acestor locuri sfinte și asupra capetelor fiilor lor moșteni, par'că planează o mână neagră care ține peste ele un blăstem secular, de care se spărie și fuge pacea și fericirea... Nu multe locuri vor fi încă pe fața pământului, cari se fi fost de atâtea ori udate cu sânge de eroi, ca tocmai acesta... Stâncile mărețe dinaintea ochilor mei apar ca niște martori eterni, cari vecinic ne povestesc de suvenirii sfinte de patriotism, virtute, eroism și glorie. In mijlocul acestor munți s'au petrecut atâtea încercări crâncene, că nu poți face un pas, fără să calci pe morminte sfinte.

Gândind la suferințele noastre,

simțiu că două lacrimi mi-se strecurară pe obraji în jos, — când un lătrat de câne mă deșteptă din visurile plăcute și dureroase în același timp.

»Unde suntem?« Intrebai pe amicul meu.

»Suntem ajunși la o „colonie“...

»Ce fel de colonie?« îl întreprusei eu impacient.

»La cătunele Țiganilor«, îmi răspunse el, și atunci văzui într'un semicerc vre-o 20 focuri și colibi, în marginea unei păduri de brazi.

Petrecuți de câinii, cari ne veniseră în cale și stăteau să ne tragă jos de pe cai, ajunserăm lângă colibi, unde ne eșiră nainte vre-o 8 bărbați desculți, cu capetele și pepturile goale, și cu pipa în gură. Dându-le bună seara, și cunoscând ciorii pe amicul meu de pe vorbă, ca la comandă își luară toți pipele din gură și vre-o doi-trei se duseră de alungară câinii, cari și încetară numai decât cu lătratul.

»Birău vostru aci-i?« Intreba amicul meu.

»Aice-s Măria Ta«, zice un

bătrân voinic, pășind nainte. »Ce poruncești Măria Ta?«

»Ai un om la îndemână să ne dai să vie cu noi?«

»Cum se nu hie, alduiască-cie sfântul. Măi Culă, hai pleacă cu domnii până unde-or merge, și acolo să faci tot cie-ți porunciesc, și se nu cie întorci d'acolo până nu ți-or da obșitu.«

»Da un om de ceia să ne dai dle birău, zisei eu, care știe zice cu fluierul.«

»Ahăla șcie să zică foarte tarie bine, domnișiorule.«

Amicul meu zise lui Culă, se-și ia și o secura cu el, căci vom avea lipsă de tăiat lemne de foc.

Intr'o clipă Culă înarmat cu secura, se înștiință birăului că e gata, ear' acesta poruncindu-i încă odată »să fie cu băgare de samă ce vorovește«, și se asculte, — plecarăm mai departe la deal.

(Va urma).

Redactor resp.: IOAN MOȚA

„ARDELEANA“

Institut de credit și de economii societate pe acții.

Sediul: Orăștie, în casele proprii.

Fondată la anul 1885.

Capital social: 500.000 cor. Fonduri: 350.000 coroane.

Starea Depunerilor: peste 2.000.000 cor.

Se primesc: Depuneri spre fructificare, dela particulari cu 5% fără anunț, cu 5½% cu anunț; ear' dela corporațiuni culturale cu 6% interese.

Darea de venit după interese o solveste institutul separat.

Depuneri și ridicări făcute prin postă se efectuesc cu reîntoarcerea postei.

13— (59)

Direcțiunea.

Fabrica de sobe de lut

— din Barul mare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că am preluat conducerea întreprinderii de fabricațiunea lutului din Barul mare, și am arangeat-o cu totul de nou, potrivit cerințelor moderne, și sunt acum în stare a pregăti din minunatul material de lut rezistent focului ce ne stă la dispoziție,

cahale de pământ,

sobe fine de lut,

mașne (șpar-uri) de lut

foarte fin lucrate, lucii, ca de porțelan, și trairnice ca oțelul, și le vënd, după mărime,

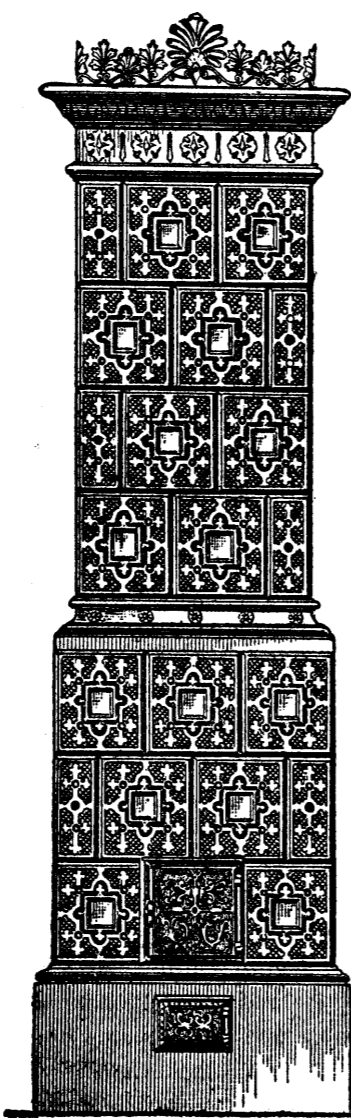
dela 50 coroane în sus.

Cu toată stima

Întreprinderea pentru fabricarea
lutului, în Barul mare (posta Pu):

(60) — 10 Stefan Ioanovits,
conducătorul fabricii.

— In Orăștie primește comande și mijloace aducerea, dl Ioan Lăzdroi, comerciant în piață.

„Minerva“ inst. tipogr. în Orăștie.

Sz. 4236/1902. ktvi. (105) 1—1

Arverési hirdetmény kivonat.

A dévai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirrre teszi, hogy „Ardeleana“ pénz- és hitelintézet vhajtatonak, Krisán Simion végrehajtás szenvedő elleni 112 kor. 82 fill. tőkekövetelés és járulékal iránti vhajtási ügyében az 1881. évi LX. t.-cz. 144 §. alapján és a 146 §. értelmében a dévai kir. tszék (a dévai kir. jbiróság) területén levő Vormága községben fekvő a vormágai 463 számú tjkvben Krisán Simonak A † 1 rd. 473 hrsz. a. 2/3 részére 10 kor., 2 rd. 475 hrsz. a. 2/3 részére 5 kor., 738 hrsz. a. 2/3 részére 5 kor., 6779/1 hrsz. a. 2/3 részére 58 kor., 8 rd. 1071/2 hrsz. a. 18 kor., 9 rd. 2877 hrsz. a. 2/3 részére 92 kor., 10 rd. 2884 hrsz. a. 2/3 részére 115 kor., 11 rd. 3469 hrsz. a. 2/3 részére 301 kor., 12 rd. 3528 hrsz. a. 2/3 részére 16 kor., 13 rd. 3584 hrsz. 2/3 részére 43 kor., 14 rd. 3642 hrsz. a. 2/3 részére 59 kor., 15 rd. 3807 hrsz. a. 2/3 részére 18 kor., 16 rd. 3973 hrsz. a. 2/3 részére 56 kor., a vormágai 125 számú tjkvben Krisán Simonak A † 21 rd. 343/1 344/1 hrsz. a. 1/3 részére 357 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fenebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi augusztus hó 14. napján d. e. 9 órája Vormága községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 87 kor. 40 fill., 4 kor. 5 fill. és 52 kor. 90 fill. készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8 §-ban kijelölt ovadékképes ér-

tékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. tszék mint telekkönyvi hatóság.

Kelt Déván, 1902. évi június hó 11-én.

Fabian,
kir. tszéki bíró.

Sz. 385/1902. tlvki. (106) 1—1

Arverési hirdetményi kivonat.

A körösbányai kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirrre teszi, hogy »Albina« nagyszabenyi takarékos és hitelintézet vhajtatonak Mihutz Petru Gozului végrehajtást szenvedő elleni 507 kor. tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék (a körösbányai kir. járásbiróság) területén levő Obersia községben fekvő az obersiai 4 sz. tjkvben A I. 1—7 10—17 19—21 szám jóságtestből Mihutz Petru Gozulujt illető részre 874 kor. azn. o. 30 sz. tjkvben A I. 2—11 hrsz. Nyisztor Iuont, Nyisztor Száveta ifj. Vaszi Indrejnet, Nyisztor Iliet és Nyisztor Floare f. Vladot illető egészre 45 kor. azn. o. 54 sz. tjkvben A I. 1—13 szám jóságtestből Nyisztor Petrut illető egészre 529 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi..... hó.....-ik napján d. e. 10. órakor Obersia község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 87 kor. 40 fill., 4 kor. 5 fill. és 52 kor. 90 fill. készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8 §-ában, kijelölt ovadékképes értékpapirban a

kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiáltott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Körösbányán, 1902. évi január hó 29. napján.

A körösbányai kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Olvashatatlan
kir. albiró.

Sz. 2134/1902. közg. (102) 1—2

Árlejtési hirdetmény.

Hunyadvármegye törvényhatósági bizottságának 9806/902. alisp. (89/902. közgy.) sz. építkezési engedélye alapján a »Porond«-on építendő községközpont elkészítésére a következő feltételek mellett nyilvános pályázat, illetőleg árlejtés hirdettetik:

1. Az építkezések keresztül vittele csak az ipartörvény rendelkezései szerint képesített építőmestereknek engedtetik meg.

2. Ajánlat csak az összes munkákra együt tehető.

3. A versenytárgyalás szóbeli, és írásbeli, s ennek határnapjával f. évi július hó 15-ének d. e. 9 órája állapittatik meg.

4. A munkákra vonatkozó általános és különleges vállalati feltételek, valamint a jóváhagyott kiviteli-tervezetek és kölcségtetés napponként a hivatalos órák alatt a városi iktató és kiadó hivatalban megtekinthetők.

5. Az összesen 40.521 kor. 90 fillér előírányzott munkák oly erővel folytatandók, hogy az épületek f. évi novemb. 1-ig fedél alá hozva, 1903. július 1-én teljesen készen használatnak átadhatók legyenek.

A városi tanácstól.

Kelt Szászvároson, 1902. évi június hó 25-én.

Acker Frigyes,
polgármester.

Editor: Ioan Moța.